

**Звіт групи громадського
спостереження «ОЗОН»
за результатами моніторингу
судових справ, пов'язаних з
процесами люстрації та перевірки**

ЗМІСТ

1. Передумови	3
1.1 Досвід люстрації у країнах східної Європи	3
1.2 Люстрація в Україні	4
2. Судові процеси за наслідками впровадження люстрації	6
3. Судові процеси, що стали предметом моніторингу групи громадського спостереження «ОЗОН»	9
3.1 Інформація про судові процеси, що стали предметом моніторингу групи громадського спостереження «ОЗОН»	13
3.2 Дотримання окремих гарантій забезпечення права на справедливий суд	14
3.2.1 Право на публічний судовий розгляд	14
3.2.2 Доступ до приміщення суду	14
3.2.3 Доступ громадськості до процесу (публічність)	15
3.2.4 Аудіозапис, фотозйомка та відеозапис судового засідання	16
3.3 Дотримання етичних норм та культури спілкування під час судового процесу	17
3.4 Дотримання правил судочинства та прав учасників судового процесу	18
Висновки і рекомендації за результатами моніторингу	18

ЗВІТ ГРУПИ ГРОМАДСЬКОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ «ОЗОН» ЗА РЕЗУЛЬТАТМИ МОНІТОРИНГУ СУДОВИХ ПРОЦЕСІВ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ПЕРЕВІРКИ ТА ЛЮСТРАЦІЇ

1. Передумови

На рубежі 2013-2014 років Україна зіткнулася з найбільшими викликами за всю її новітню історію. Як відповідь на відмову від євроінтеграції, узурпацію влади, засилля корупції та численні зловживання правоохоронних органів, у країні спалахнула і перемогла Революція Гідності. Вдруге після подій Помаранчевої революції громадянам вдалося відстояти народний суверенітет і отримати шанс на розбудову нової країни. Друга нагода, проте, отримана значно вищою ціною. Протягом весни 2014 року, користуючись слабкістю державних інститутів, Російська Федерація окупувала Кримський півострів та розв'язала війну на Донбасі. Як наслідок Україна зіткнулася з потребою воювати на два фронти. З одного боку держава повинна була протистояти російській агресії на Сході, спішно реформувати армію та інші мілітарні структури. Однак не менш важливим став внутрішній фронт боротьби з корупцією та проведення реформ, покликаний призвести до модернізації країни.

На внутрішньому фронті перед новою владою та громадськістю постало питання відновлення суспільної довіри до державних інститутів, яка була серйозно підірвана під час періоду правління Віктора Януковича. Одним з способів відновлення довіри могла стати заборона окремим фізичним особам, долученим до роботи авторитарного режиму, обіймати посади протягом визначеного періоду часу (люстрація). Протягом весни 2014 року відбулося досить багато експертних та громадських обговорень процесу очищення влади, де зокрема, вивчався та узагальнювався досвід проведення люстрації у країнах східної та південної Європи, а також обговорювалась можливість застосування цього досвіду в Україні.

1.1 Досвід люстрації у країнах східної Європи

Донедавна термін «*lustratio*» був забутим латинським словом, що означав очищення через жертвоприношення¹. Втім наприкінці 80-х років ХХ століття цей термін набув нового значення. У низці посткомуністичних країн були прийняті так звані люстраційні закони, які полягали у тимчасовій забороні певним фізичним особам обіймати державні посади через їхню колишню співпрацю з тоталітарним режимом у минулому. Ці закони за своїми ідеями

¹ Словник іншомовних слів // [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Qry=%EB%FE%F1%F2%F0%E0%F6%B3%FF&image.x=0&image.y=0>

спіралися на концепцію «демократії, що здатна себе захистити». Найвідомішими вдалими прикладами люстрації є заходи проведені у Польщі та Чехословаччині, які уособлювали дві різні моделі проведення люстрації.

Чехословаччина стала першою посткомуністичною країною, яка прийняла люстраційний закон вже у жовтні 1991 року. Згідно з законом, особа, яка займала або збиралася зайняти певну державну посаду, повинна надати сертифікат Міністерства юстиції, який би засвідчував, що ця особа не співпрацювала з таємною поліцією, а також письмову присягу, що вона не належить до інших груп на які поширюється заборона займати державні посади. У разі, якщо особа належить до тих груп, що перераховані законом, вона мала бути звільнена або переведена на іншу посаду, яка не охоплювалась законом про люстрацію². Таким чином, чехословацька модель люстрації передбачала автоматичну несумісність особи з участю у побудові нового демократичного режиму, у разі якщо вона співпрацювала з тоталітарним режимом у минулому.

Зовсім інша модель люстрації була втілена у Польщі. На відміну від чехословацького досвіду, люстрація у Польщі не передбачала автоматичного позбавлення права займати певну публічну посаду через факт співпраці з тоталітарним режимом. Натомість польська модель передбачала розподіл осіб, які прагнуть зайняти певну публічну посаду на три групи. Перша група включала осіб, які не співпрацювали з службами безпеки попереднього режиму, друга група осіб складалася з людей, які співпрацювали, однак зізналися у цьому, а третя включала тих, хто не зізнався у співпраці. Лише третя група підлягала звільненню³.

1.2 Люстрація в Україні

Першим кроком у напрямку проведення люстрації стало прийняття Закону «Про відновлення довіри до судової влади в Україні». Автори Закону обґрунтовували необхідність його прийняття цілковитим знищенням довіри до судової системи внаслідок подій останніх років⁴. Адже у 2014 році рейтинг довіри громадян до суддів становив лише 9%⁵. Ухвалений

² Roman David. Lustration Laws in Action: The motives and evaluation of Lustration Policy in the Czech Republic and Poland (1989-2001) [Електронний ресурс] / – 2001. – Режим доступу до ресурсу: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwjei5qF7rHLAhWCIp0KHZwkDd8QFggeMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.jstor.org%2Fstable%2F1215775&usg=AFQjCNFgOdr9Y_47p_5YHWLc_aGUcFGxJw&sig2=cIgbqoXcvTa9NaHa7YmKHw.

³ Roman David. Lustration Laws in Action: The motives and evaluation of Lustration Policy in the Czech Republic and Poland (1989-2001) [Електронний ресурс] / – 2001. – Режим доступу до ресурсу: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwjei5qF7rHLAhWCIp0KHZwkDd8QFggeMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.jstor.org%2Fstable%2F1215775&usg=AFQjCNFgOdr9Y_47p_5YHWLc_aGUcFGxJw&sig2=cIgbqoXcvTa9NaHa7YmKHw.

⁴ Пояснювальна записка до законопроекту «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» // Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=50133&pf35401=293561>

Закон заклав нові можливості для суддівського самоврядування, запроваджував елементи люстрації (звільнення суддів з адміністративних посад) та передбачав проведення перевірок на предмет порушення присяги щодо визначених категорій суддів.

Паралельно з підготовкою Закону «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» відбувалася підготовка іншого, значно більш масштабного законопроекту у сфері люстрації, який 16 вересня 2014 року утілюється у Закон «Про очищення влади». Попри те, що на момент прийняття цього Закону уже існував окремий акт, який стосувався люстрації у судовій сфері, Закон поширювався також і на суддів. Задекларована мета закону - очистити державні посади від осіб, що можуть стати на заваді демократичному розвитку держави⁶.

За змістом Закон «Про очищення влади» охоплює два різні періоди недемократичної влади в Україні: комуністичний період часів СРСР, а також період узурпації влади колишнім президентом Віктором Януковичем. Критерії люстрації, які передбачив Закон, також можна умовно поділити на дві складові. З одного боку, Закон передбачив автоматичну люстрацію визначених категорій посадовців, лише за сам факт перебування на посаді (автоматичний критерій). З іншого боку, Закон заклав можливість звільнення з посади за надання недостовірної інформації про набуте майно (майновий критерій). Таким чином, український закон «Про очищення влади» поєднав окремі елементи як чехословацького (автоматичне звільнення), так і польського (звільнення внаслідок надання недостовірної інформації) законів про люстрацію. Водночас Закон «Про очищення влади» має і унікальні риси, що не притаманні жодному з люстраційних законів, що в різний період були застосовані у країнах східної та південної Європи. Зокрема, український Закон, серед іншого, спрямований також на очищення державної влади від осіб, які були задіяні в широкомасштабній корупції. Люстрація в традиційному її розумінні не включає у себе антикорупційну складову.

Ще на стадії підготовки Закону «Про очищення влади» він став предметом критики не тільки політичних опонентів, а й багатьох правозахисників. Так, Українська Гельсінська спілка розкритикувала Закон про люстрацію через те, що він є занадто загальним. На думку правозахисників, коло осіб, які підлягають люстрації є занадто широким, в той час як варто було б піддати люстрації лише тих, хто знаходився на ключових державних посадах⁷.

⁵ Аналітичний звіт за результатами загальнонаціонального та експертних опитувань на тему : «Судова реформа: точки напруги» / Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://old.pravo.org.ua/files/Analitichnyi_zvit_Deminiatyvy.doc

⁶ Пояснювальна записка до законопроекту «Про очищення влади» // [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:

<http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=51795&pf35401=309244>

⁷ «Чи обмежує люстрація права людини? Відповідають політики і активісти» // [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:

<http://hromadskeradio.org/ru/programs/prava-lyudyny/chy-obmezhuje-lyustraciya-prava-lyudyny-vidpovidayut-polityky-i-aktyvisty>

Переважно критичними щодо закону виявилися також і висновки Венеційської комісії. Так, Комісія визнала не виправданим застосування люстраційних заходів до діячів комуністичного режиму часів СРСР, рекомендувала перенести антикорупційну складову закону про люстрацію до спеціалізованого антикорупційного законодавства, а також звузати перелік посад, які підлягають люстрації. Окремо Комісія наголосила на необхідності виключити звичайних суддів з-під дії Закону «Про очищення влади» і застосовувати до них лише Закон «Про відновлення довіри до судової влади в Україні»⁸.

Незадоволеність нормами закону «Про очищення влади» неодноразово висловлювали судді та окремі опозиційно налаштовані народні депутати. Станом на квітень 2016 р. на розгляді Конституційного суду перебуває три подання Верховного Суду України та одне подання народних депутатів щодо конституційності окремих положень Закону «Про очищення влади».

Однак попри критику норми Закону «Про очищення влади» поступово застосовуються на практиці. За офіційними даними станом на 1 березня 2016 року у Єдиному державному реєстрі осіб, щодо яких застосовано положення Закону України «Про очищення влади» перебуває 898 осіб.

2. Судові процеси за наслідками впровадження люстрації

Прийняття Закону «Про очищення влади» спричинило низку судових процесів, які так чи інакше стосуються впровадження люстрації.

Більшість спорів виникали, коли особи, які були звільнені внаслідок застосування Закону, оскаржували законність такого звільнення. Іншою популярною категорією справ стали позови різноманітних громадських організацій, які оскаржували дії або бездіяльність органів державної влади щодо проведення перевірок, передбачених законом «Про очищення влади». Траплялися також і інші види судових процесів, спричинених прийняттям Закону. Так, окремі чиновники, передбачаючи застосування до них люстраційних заборон, зверталися до суду з позовом про зобов'язання утриматись від їх звільнення відповідно до закону «Про очищення влади»⁹.

Для того щоби показати загальні тенденції розгляду справ пов'язаних з люстрацією, ми вирішили провести «кабінетне» дослідження рішень судів пов'язаних з застосуванням

⁸ Adopted Final Opinion on the Law on Government Cleansing (Lustration Law) of Ukraine as would result from the amendments submitted by Verkhovna Rada on 21 April 2015, adopted by the Venice Commission at its 103rd Plenary Session (Venice, 19-20 June 2015) // [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2015\)012-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2015)012-e)

⁹ Див. наприклад Постанову Окружного адміністративного суду м. Києва від 28 листопада 2014 року // <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/43961582>

люстрації у двох регіонах: Дніпропетровській та Сумській областях. Для дослідження були обрані саме ці регіони, оскільки, зокрема, в них проводилися спостереження за судовими процесами волонтерами групи громадського спостереження «ОЗОН».

Одразу зазначимо, що **пошук справ, визначеної категорії, у Єдиному державному реєстрі судових рішень викликав складнощі**. Ефективність пошуку інформації у будь-якій базі даних, у тому числі і у Єдиному державному реєстрі судових рішень, обумовлюються можливістю максимально чітко визначити критерії пошуку. У випадку з пошуком остаточних і окремих проміжних судових рішень, що стосуються перевірки і люстрації, такі можливості були мінімальними.

По-перше, сформульоване завдання виключало можливість пошуку за одним і тим самим предметом позову. Адже **оскаржувались звільнення з посади, висновки про результати проведення перевірки, в окремих випадках скаржники просили суд зобов'язати утриматись від певних дій щодо люстрації**, або, наприклад, оскаржували зволікання з проведенням люстрації з боку державних органів. Усі ці види справ охоплювались завданням – пошук справ щодо перевірки і люстрації.

По-друге, не було можливості серйозно звузити критерії пошуку шляхом обрання форми судового рішення. Кінцеві судові рішення у окружних адміністративних судах оформлюються **постановами**, але, наприклад, рішення про зупинення провадження у справі оформлюються **ухвалами**.

По-третє, не було можливості вибрати навіть одну форму судочинства. Звичайно більшість справ стосовно перевірки та люстрації слухалися у межах **адміністративного процесу**. Однак, у випадку оскарження рішення про звільнення з державного підприємства через застосування Закону «Про очищення влади», справи слухалися у **цивільному процесі**.

По-четверте, не було можливості вибрати конкретні суди. Знову ж таки, **більшість справ у першій інстанції слухалися у окружних адміністративних судах**. Проте окремі справи слухались у районних, міжрайонних, районних у містах, міських та міськрайонних судах.

Таким чином, доводилося застосовувати широкі критерії пошуку і багато справ відбирати у ручну. У пошук попадали такі непотрібні речі як ухвали про відкриття провадження, інші проміжні ухвали, а також справи, які взагалі не стосуються предмету моніторингу.

За результатами пошуку у Єдиному державному реєстрі судових рішень з 16 жовтня 2014 року (дата набуття чинності Законом) по 1 березня 2016 року нам вдалося

знайти понад 80 рішень судів першої інстанції¹⁰, які безпосередньо стосуються проведення люстрації. Найпопулярнішою категорією справ стали оскарження висновків про результати перевірки, передбаченої Законом «Про очищення влади», а також оскарження рішень про звільнення з посади за наслідками перевірки. Судові процеси з таким предметом позову склали понад 90 відсотків з усіх, що безпосередньо стосуються проведення люстрації.

У 41 випадку особам, які оскаржували рішення про звільнення з посади та/або результати проведення перевірки, вдавалося виграти справу. В той же час у 28 випадках суд зупиняв провадження до винесення рішення Конституційним Судом України щодо конституційності окремих положень Закону «Про очищення влади», а 8 разів – відмовляв у задоволенні позову.

Спостерігаються суттєві відмінності у розгляді судових справ за так званими автоматичними критеріями люстрації (звільнення внаслідок займання певної посади протягом періоду визначеному Законом «Про очищення влади») і справами за майновим критерієм люстрації (звільнення внаслідок повідомлення недостовірних відомостей щодо наявності майна або внаслідок невідповідності вартості майна, набутого за період перебування на посаді, сумі доходів, отриманих з законних джерел).

У випадку, якщо оскаржується звільнення за автоматичним критерієм люстрації, а позивач стверджує про невідповідність положень Закону «Про очищення влади» нормам Конституції України, суди переважно постановляють ухвалу про зупинення провадження у справі. Натомість якщо оскаржується звільнення за майновим критерієм люстрації, суди розглядають справу по суті.

З цього правила, щоправда, наявні винятки. Так, Індустріальний районний суд м. Дніпропетровська не врахував посилання на невідповідність окремих положень Закону «Про очищення влади» Конституції України і не став зупиняти провадження. На думку суду, оскільки на момент розгляду справи Конституційним Судом України не виносилося жодного рішення щодо конституційності люстраційного Закону, то він підлягає застосуванню, а суд загальної юрисдикції позбавлений можливості оцінювати норми Закону на предмет їх відповідності Конституції¹¹. Схожі висновки у своїй постанові зробив і Сумський окружний адміністративний суд¹².

¹⁰Примітка. Враховувалися кінцеві судові рішення, а також ухвали про зупинення провадження у зв'язку зі зверненням до Конституційного Суду України

¹¹ Рішення Індустріального районного суду м. Дніпропетровська від 16 червня 2015 року // <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/45553943>

¹² Постанова Сумського окружного адміністративного суду від 9 січня 2015 року // <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/42293462>

При розгляді справ за майновим критерієм люстрації суди демонструють досить лояльне ставлення до осіб, що оскаржують результати перевірки та прагнуть відновитися на посаді. Так, суди задовольняли позови у зв'язку з такими причинами як порушення права на надання пояснень щодо розбіжностей у декларації¹³ або через те, що позивача не ознайомлено з рішенням про початок проведення перевірки¹⁴.

Дослідження судових рішень також демонструє дуже низький рівень перевірки по майновим критеріям люстрації, які проводять державні органи. Часто посадовців звільняють за явну невідповідність суми заробітної плати вартості придбаного мана. Однак при цьому не враховується те, що заробітна плата є не єдиним джерелом законних доходів. Рішення про звільнення за умов, коли позивачу вдається довести, що набуте майно придбане, наприклад, за рахунок спадщини, також скасовуються у судовому порядку.

Серед інших судових процесів, що стосуються проведення люстрації, можна виділити позови громадських активістів до різноманітних органів влади з вимогами не зволікати з проведенням люстрації. Наприклад, Дніпропетровській громадській організації «Комітет по боротьбі з корупцією» вдалося виграти справу щодо визнання протиправною бездіяльності прокуратури щодо належної перевірки посадових осіб, які підлягають перевірці відповідно до Закону «Про очищення влади»¹⁵.

3. Судові процеси, що стали предметом моніторингу групи громадського спостереження «ОЗОН»

3.1. Методологія проведення моніторингу судових засідань.

Методологія моніторингу базується на загальних рекомендаціях ОБСЄ стосовно моніторингу судового процесу¹⁶, а також розробках експертів у сфері судочинства.

Об'єктом моніторингу є судові слуханнями судових процесів, що стосуються перевірки та люстрації.

Значні труднощі виникли з пошуком судових засідань даної категорії справ, що зумовило кількість проведених спостережень.

¹³ Постанова Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 30 листопада 2015 року // <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/54163445>

¹⁴ Постанова Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 1 грудня 2015 року // <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/55836687>

¹⁵ Постанова Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 18 вересня 2015 року // <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/53572813>

¹⁶ Trial Monitoring. A Reference Manual for Practitioners. Revised edition 2012. OSCE, ODIHR.

Для швидкого пошуку того чи іншого засідання волонтер має володіти наступними даними: ПІБ сторін процесу, місто, суд, де проводиться засідання, номер справи, категорія справи, дата засідання, ПІБ судді, який розглядатиме справу. Такі дані громадські спостерігачі могли отримати тільки з відкритих джерел. На початку моніторингу були доступні наступні основні відкриті джерела:

- Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України «Очищення влади України» <http://lustration.minjust.gov.ua/register>
- Сайт ГО «Громадський люстраційний комітет» <http://lku.org.ua/registry/dashboard>
- Офіційні сайти судів
- ЗМІ

Проте з жодного такого електронного ресурсу не можливо отримати повну інформацію. Щоб перейти до пошуку засідання на сайті суду, потрібно мати певні вихідні дані, наприклад: ПІБ сторін/сторони процесу, орган, який є стороною процесу, місто, суд, де відбуватиметься засідання, орієнтовні дати.

Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України надавав інформацію про:

- ПІБ особи, до якої було застосовано положення Закон України «Про очищення влади», яка теоретично могла оскаржувати такі дії органу, займала що призначив її на посаду;
- колишнє місце роботи, тобто орган, який міг бути стороною у справі (проте не у всіх випадках він співпадає з тим органом, що призначає особу на посаду. Наприклад вищих посадовців Державної судової адміністрації призначає Рада суддів України);
- відомості про результати перевірки, де інколи були зазначені назва та дата документу, що давало уявлення про орієнтовні строки оскарження, проте у більшості випадків були вказані результати без дати;
- посада на час застосування положення Закону України «Про очищення влади» та час протягом якого на особу поширюється заборона, передбачена Законом України "Про очищення влади", що не мали особливої ваги для пошуку справи.

Цих даних явно було замало, при тому ще й **на сайті Міністерства юстиції абсолютно відсутні будь-які фільтри**, за якими можна вказані дані сортувати та вибрати, наприклад, хоча б потрібне місто.

На сайті ГО «Громадський люстраційний комітет» можливі сортування за регіонами та органами влади, проте вказані особи до яких тільки має бути застосований Закон України «Про очищення влади». Тобто спочатку треба відслідкувати чи до посадовця застосований закон, а потім шукати можливу судову справу.

Проте маючи навіть такі неповні дані, громадські спостерігачі намагались все ж таки знайти судові слухання на сайтах судів. Враховуючи специфіку справ, перш за все, вдалось визначити суд, де відбувалось більшість засідань - Окружний адміністративний суд відповідної області. Але сайти судів також дуже складні для пошуку. Хоч у розкладі засідань є поле «Суть справи», на сайті як і в розкладі у приміщенні суду не вказується, що справа стосується застосування Закону України «Про очищення влади», Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні», а вказується, наприклад, «оскарження рішення №», «оскарження звільнення з посади».

Тобто було 2 варіанти пошуку потрібних категорій справ:

1. Спочатку переглянути кожний файл у реєстрі Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України «Очищення влади України», сформувати таблицю за категоріями: населений пункт, де може відбуватись засідання; ПІБ особи, яка може бути стороною у справі; орган, який може бути стороною у справі. А потім щодня перевіряти сайти судів та сподіватись, що ця інформація була внесена в розклад.
2. Шукати інформацію у місцевих ЗМІ та інших відкритих джерелах.

Значно полегшило б пошук «маркування» таких справ із зазначенням такого єдиного (або дуже невеликої кількості – 1-3) «маркеру» у розкладі судових засідань на сайті судів.

Для вирішення проблеми пошуку судових засідань один з волонтерів «ОЗОН» самостійно створив сайт, що полегшує цей процес і зняв ролик як ним користуватись.

Ролик можна переглянути за посиланням: <https://www.youtube.com/watch?v=nyBhA8h5mLQ>

Створення даного сайту допомогло знайти судові засідання, моніторинг яких відбувся.

Суб'єктами моніторингу є група громадського спостереження «ОЗОН», що здійснює спостереження через мережу волонтерів, які отримали спеціальну освітню підготовку.¹⁷

¹⁷ З посібником «Інструменти громадського моніторингу судів від групи громадського спостереження «ОЗОН» можна ознайомитись за посиланням: http://ozonmonitoring.com/datas/users/2/1456504178_5a6d92_2.pdf

Тренінги були проведені у містах Києві, Дніпропетровську, Одесі, Сумах та Харкові для місцевих активістів, учасники яких надалі здійснювали спостереження.

Метою моніторингу є отримання та систематизація відкритої інформації щодо перебігу судових засідань з розгляду визначеної категорії справ та проведення аналізу на предмет дотримання основоположних прав людини у ході судових процесів.

Для отримання об'єктивних результатів моніторинг здійснюється із дотриманням наступних **принципів**:

- невторчання: монітор не має втручатися в процес відправлення правосуддя;
- об'єктивності: під час свого спостереження монітор повинен однаково звертати увагу на всі факти порушень та не віддавати перевагу будь-якій із сторін;
- публічності: волонтер здійснює свою діяльність відкрито, спостереження проводиться у формених жилетах «ОЗОН» та / або із відповідним посвідченням «ОЗОН».

З іншими принципами та правилами роботи можна ознайомитися у **посібнику «Інструменти громадського моніторингу судів від групи громадського спостереження «ОЗОН»**¹⁸. Кожен громадський спостерігач перед здійсненням моніторингу проходить відповідне навчання та зобов'язується неухильно слідувати принципам та правилам роботи. Результат спостереження судових процесів відображений у спеціальній **анкеті**, яку заповнювали волонтери. Зразок анкети наведений у вказаному посібнику. Вся інформація щодо моніторингу доступна у відкритих джерелах, зокрема, на сторінці «ОЗОН» у соціальних мережах та сайті¹⁹.

Моніторинг судових процесів був спрямований на перевірку дотримання таких **складових права на справедливий суд**:

1. Право на публічний судовий розгляд
2. Доступ до приміщення суду
3. Доступ громадськості до процесу (публічність)
4. Аудіозапис, фотозйомка та відеозапис судового засідання

¹⁸ Там же.

¹⁹ <https://www.facebook.com/OZON.monitoring> <https://vk.com/ozon.monitoring> <http://ozonmonitoring.com/>

5. Дотримання етичних норм та культури спілкування під час судового процесу
6. Дотримання правил судочинства та прав учасників судового процесу

3.2. Інформація про судові процеси, що стали предметом моніторингу групи громадського спостереження «ОЗОН»

Протягом жовтня-лютого 2015-2016 років волонтери групи громадського спостереження «ОЗОН» відвідали 10 судових засідань у семи судових процесах, що стосуються проведення люстрації.

3 судових процеси (5 засідань) відбувалися у Окружному адміністративному суді м. Києва, по одному судовому процесу – у Дніпропетровському, Сумському і Харківському окружних адміністративних судах та Дніпропетровському апеляційному адміністративному суді. 1 засідання відбулось у Вищому адміністративному суді України, де розглядалась касаційна скарга міграційної служби України та Дніпропетровської області на рішення суду нижчої інстанції про залишення особи на посаді. У більшості випадків інформація про судові засідання була отримана від координатора спостереження або на розсилці групи громадського спостереження «ОЗОН». Водночас двічі інформація про судові засідання була отримана на сайті суду, а два рази волонтери дізналися про цю інформацію від громадськості.

Предметом семи судових процесів стало оскарження рішень про звільнення з посади внаслідок застосування положень Закону «Про очищення влади». Одного разу позивач оскаржував висновок Тимчасової спеціальної комісії з перевірки суддів судів загальної юрисдикції, складений за результатами перевірки на підставі Закону «Про відновлення довіри до судової влади в Україні». Враховуючи те, що судові процеси для моніторингу були обрані випадковим чином, ці результати підтверджують загальну тенденцію щодо превалювання судових спорів стосовно оскарження звільнення з посади над усіма іншими, що мають відношення до проведення люстрації.

У трьох судових процесах суди вирішили зупинити провадження до розгляду Конституційним Судом України подань щодо відповідності окремих положень Закону України «Про очищення влади» нормам Конституції України. В одному випадку суд вирішив задовольнити позов, у одній справі закрити провадження у зв'язку з відмовою позивача від позову. Розгляд касаційної скарги завершився її поверненням за рішенням суду після заяви міграційної служби України та Дніпропетровської області про відкликання касаційної скарги. Судовий процес ще у двох справах наразі не закінчився.

3.3 Дотримання окремих гарантій забезпечення права на справедливий суд

3.3.1 Право на публічний судовий розгляд

Право на публічний судовий розгляд є однією з найважливіших заporук справедливого розгляду судового спору, що гарантується як на міжнародному, так і на національному рівні.

Так, у справі «**Pretto and others v. Italy**» Європейський суд з прав людини визнав відкритий характер судочинства одним із способів забезпечення довіри до суду, оскільки він захищає суспільство від здійснення правосуддя в таємниці, без контролю з боку громадськості. Таким чином, гласність судового процесу є однією з важливих складових права на справедливий суд, що гарантується Конвенцією (§21).

Гарантії права на публічний судовий розгляд забезпечені також Конституцією і законами України. Відповідно до пункту 7 частини третьої статті 129 Конституції однією з засад судочинства є гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами. Стаття 11 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» також гарантує гласність і відкритість судового процесу. Згідно з положеннями Закону, судові рішення, судові засідання та інформація щодо справ, які розглядаються судом є відкритими, крім випадків, установлених законом. Ніхто не може бути обмежений у праві на отримання в суді усної або письмової інформації про результати розгляду його судової справи. Будь-яка особа має право на вільний доступ до судового рішення в порядку, встановленому законом. Відповідні гарантії гласності судового процесу містяться також і в процесуальних кодексах.

3.3.2 Доступ до приміщення суду

Однією зі складових права на публічний судовий розгляд є право вільного доступу до приміщення суду. Спостерігачі групи громадського спостереження «ОЗОН» під час моніторингу судових процесів, пов'язаних з проведенням люстрації, зафіксували таку інформацію про забезпечення доступу до приміщень судів у цих процессах.

На вході до будівлі судів зафіксовано **типові заходи безпеки**, а саме: пред'явлення паспорту, запис даних відвідувача у журналі, рамка металошукача, не завжди робоча вертушка. Лише при вході до Дніпропетровського апеляційного адміністративного суду не виявлено жодних пристосувань.

При вході до приміщення суду, як правило, чергувало по одному працівнику правоохоронних органів, що загалом задовільно ставились до відвідувачів. В тих судах, де на вході не проводиться перевірка паспорту, охоронці поводити себе байдуже та відсторонено.

В Дніпропетровському окружному адміністративному суді мав місце випадок, коли працівник МВС двічі підходив до спостерігачів з проханням представитись, пред'явити документи та відповісти, на якій підставі ті фотографують. На питання спостерігачів, пояснив, що виконує наказ керівника апарату суду.

Приблизно в половині випадків на вході до зали суду спостерігачів просили пред'явити паспорт. Охорона на вході до зали судового засідання у всіх випадках була відсутня.

З наведеної інформації можна зробити висновок, що право на доступ до приміщення суду у судових процесах, які стали предметом моніторингу, було забезпечено. Монітори не мали труднощів з потраплянням у приміщення суду. Лише в одному випадку спостерігачі стали предметом надмірної зацікавленості з боку охорони суду.

3.3.3 Доступ громадськості до процесу (публічність)

Доступ громадськості до судових процесів, пов'язаних з проведенням люстрації переважно забезпечувався. Водночас спостерігачі зафіксували ряд проблем.

Майже у всіх випадках на інформаційній дошці в суді була наявна інформація про судові слухання. Лише у Сумському окружному адміністративному суді інформація про справу на інформаційній дошці була відсутньою, а електронна інформаційна дошка в той день і час не працювала. В Окружному адміністративному суді м. Києва в повідомленні про слухання справи не було зазначено, в якому саме залі проходить засідання.

У більшості випадків судові засідання проходило у залі судових засідань. Однак у Харківському окружному адміністративному суді засідання проводилося у кабінеті судді. Таким чином, мало місце недотримання вимог частини сьомої статті 11 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Спостерігачі відмітили певні проблеми з дотриманням графіку розгляду справ. Часто судові засідання відбувалися з затримкою у 10-15 хвилин. Водночас під час слухання справи 12 грудня 2015 року в Дніпропетровському окружному адміністративному суді засідання розпочалось із майже годинною затримкою, а 23 лютого 2016 року засідання в Дніпропетровському апеляційному адміністративному суді розпочалось із затримкою майже в півтори години. Показово, що через значну часову затримку спостерігачі не змогли відвідати судові засідання у Дніпропетровському апеляційному адміністративному суді, і вимушені були піти на інші слухання. Отже, можна констатувати, що порушення графіку розгляду судових справ завадило спостерігачам провести моніторинг судового процесу. Крім

того, як згодом повідомила особа, яка була присутня на судовому засіданні від 23 лютого 2016 року (не спостерігач), під час цього судового засідання чинилися і інші перешкоди щодо доступу громадськості. Зокрема, інформатор повідомив, що суд упереджено ставилися до осіб, що знаходилися у залі судового засідання та видалив одну особу з зали, де проходив судовий розгляд.

Оскільки охочих бути присутніми під час розгляду справи було не багато, майже у всіх випадках вони мали можливість потрапити на судові засідання. Винятком слугувало засідання в Дніпропетровському апеляційному адміністративному суді, що відбувалось 23 лютого 2016 року. Місць в залі, де був судовий розгляд, виявилось замало.

3.3.4 Аудіозапис, фотозйомка та відеозапис судового засідання

Однією зі складових принципу гласності судового процесу є можливість здійснювати фіксацію судового процесу технічними засобами. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» дозволяє учасникам судового процесу та іншим особам, присутнім у залі судового засідання, проводити фотозйомку, відео- та аудіозапис з використанням портативних відео- та аудіотехнічних засобів без отримання окремого дозволу суду.

Спостерігачі групи громадського спостереження «ОЗОН» скористалися наданим законодавством правом, і зафіксували на відео судовий процес у восьми судових засіданнях. Спостерігач, який здійснював моніторинг судового процесу у Харківському окружному адміністративному суді не зробив відеозапис судового засідання з власної ініціативи.

Спостерігачами не зафіксовано жодного випадку заборони зйомки судом. Проте у Вищому адміністративному суді України громадському спостерігачеві «ОЗОН» перешкоджав здійснювати відеозапис портативною технікою судовий розпорядник, хоча під час судового засідання колегія суддів жодним чином навіть не підіймала питання про здійснення відеозапису²⁰. На засіданні Окружного адміністративного суду м. Києва суд поцікавився у позивача чи не заперечує він проти проведення відеозйомки.

У більшості справ сторони судового процесу, а також інші особи, які були присутні на судових засіданнях записували судовий розгляд за допомогою аудіозасобу. Спостерігачами не зауважено випадків перешкоджання здійснення аудіозапису з боку суду або інших учасників процесу.

²⁰ Відеозаписи вказаного засідання можна переглянути за посиланнями:

<https://www.youtube.com/watch?v=sAIM1HX2QMs&feature=youtu.be>
<https://www.youtube.com/watch?v=zOLzND9u-Bg&feature=youtu.be>
<https://www.youtube.com/watch?v=8LB4TBWtVeA&feature=youtu.be>
<https://www.youtube.com/watch?v=FRSdLaJ5NKw&feature=youtu.be>
<https://www.youtube.com/watch?v=6ILP0Wofb74&feature=youtu.be>

3.4 Дотримання етичних норм та культури спілкування під час судового процесу

Під час судового процесу усі сторони зобов'язані дотримуватися високої культури спілкування та не порушувати порядок судового розгляду. Контроль за порядком у залі судового засідання здійснює суд. При цьому суд і сам має дотримуватися високих стандартів поведінки та виявляти повагу до учасників судового процесу (стаття 55 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»). Кодекс суддівської етики також вимагає від будь-якого судді докладати всіх зусиль для того, щоб на думку розсудливої, законослухняної та поінформованої людини поведінка судді була бездоганною.

Спостерігачі групи громадського спостереження «ОЗОН» не зафіксували серйозних порушень етичних норм та культури спілкування під час відвіданих судових процесів. Так, судді і інші особи, присутні на судових засіданнях, не дозволяли собі некоректних висловлювань та ніяким іншим чином не проявляли негідну поведінку. Лише одного разу суд зробив зауваження щодо дотримання тиші у залі судового засідання. Водночас, згідно з інформацією отриманою від особи, яка була присутня на судовому засіданні у Дніпропетровському апеляційному адміністративному суді 23 лютого 2016 року, у цьому засіданні суд допускав некоректні висловлювання щодо осіб, які були присутні у залі судового засідання. Разом з тим, спостерігачам групи громадського спостереження «ОЗОН» не вдалося здобути аудіо чи відеозапис цього засідання для того щоби підтвердити чи спростувати цю інформацію.

Під час обробки відеоматеріалів, наданих спостерігачами, було також виявлено, що судові засідання у Окружному адміністративному суді м. Києва двічі переривалися сторонніми особами (скоріше за все працівниками суду). Переривання судового засідання у одному з випадків тривало кілька секунд і суттєво не вплинуло на судовий розгляд. Однак в іншому випадку під час судового розгляду до зали зайшли кілька осіб з папками паперів, які ці особи передали суддям (справа слухалася колегією), що слухали справу. Ці особи протягом короткого проміжку часу спілкувалися з суддями, після чого залишили залу судового засідання. В цей самий час тривав виступ однієї зі сторін, який не зупинявся у зв'язку з приходом в залу засідань сторонніх осіб. Таким чином, принаймні, кілька суддів відволіклися від судового процесу та слухали виступ сторони неухважно. За даних обставин це свідчить про неповагу суддів до сторін судового процесу.

Враховуючи той факт, що два різних судових засідання у одному й тому самому суді переривалися сторонніми особами, можна зробити висновок, що така практика є поширеною у Окружному адміністративному суді м. Києва. У зв'язку з цим

рекомендується докласти зусиль щодо уникнення практики переривання судового процесу сторонніми особами чи працівниками суду.

3.3 Дотримання правил судочинства та прав учасників судового процесу

Судовий процес має проходити з суворим дотриманням правил судочинства та прав учасників судового процесу. Ці права включають, однак не обмежуються правом на змагальність судового процесу, правом на захист, обов'язком забезпечити рівність сторін судового процесу. При здійсненні правосуддя суд також зобов'язаний дотримуватися вимог процесуального законодавства та діяти у суворій відповідності з ним. Зокрема, суд зобов'язаний оголошувати про те, яка справа слухається, оголошувати склад суду, роз'яснювати сторонам їхні права та обов'язки у випадках, передбачених законом та по мірі необхідності тощо.

У судових процесах, пов'язаних з проведенням люстрації, спостерігачі групи громадського спостереження «ОЗОН» виявили окремі проблеми з дотриманням правил судочинства та прав учасників судового процесу. Найбільше зауважень виникло щодо належного роз'яснення прав учасників судового процесу. Приблизно у половині випадків права учасників судового процесу не роз'яснювалися взагалі або роз'яснювалися частково. Показовим у цьому зв'язку є засідання Дніпропетровського апеляційного адміністративного суду, де «роз'яснення» полягало у запитанні суду чи відомо сторонам про їхні права. Після ствердної відповіді сторін, суд вирішив, що обов'язок суду роз'яснити права на цьому вичерпується. Бажання суду максимально скоротити час на роз'яснення прав учасникам процесу пояснюється прагненням процесуальної економії. Разом з тим, навряд чи економія часу за рахунок роз'яснення прав сторін може вважатися виправданою.

Висновки і рекомендації за результатами моніторингу

1. Покращити інформування громадськості про судові процеси, які проходять у судах. Працівникам апарату суду варто слідкувати за тим, щоб інформація про судові процеси для відвідувачів суду була повною і доступною (з наведенням інформації про місце слухання справи). Для уникнення випадків, коли доступність інформації залежить від справності роботи техніки, її слід дублювати у друкованому вигляді. Значно полегшило б пошук судових засідань обраної для моніторингу категорії справ шляхом їх «маркування» із

зазначенням такого єдиного (або дуже невеликої кількості – 1-3) типового «маркеру» у розкладі судових засідань на сайті судів.

2. Максимально поліпшити тайм-менеджмент роботи судів. Судові процеси мають розпочинатися вчасно, для того щоби всі охочі мали змогу їх відвідати.

3. Забезпечити неухильне виконання Закону щодо проведення судових засідань у спеціально обладнаних приміщеннях, а не у кабінетах суддів. У разі, якщо передбачається зацікавленість з боку великої кількості людей, суду слід подбати про обрання для слухання справи якомога більшої зали судових засідань або забезпечити його транслявання.

4. У Окружному адміністративному суді м. Києва слід провести роз'яснювальну роботу з суддями та працівниками апарату щодо неприпустимості переривання судового процесу сторонніми особами, за винятком випадків крайньої необхідності.

5. У Вищому адміністративному суді України провести роз'яснювальну роботу з судовими розпорядниками про межі їх повноважень і щодо положень законодавства України, що регулює здійснення відеозапису портативними технічними засобами. Суддям слід максимально уважно слухати виступи учасників судового процесу та не допускати дій, що можуть бути трактовані як неповага до учасників судового процесу.

6. Суддям слід не нехтувати обов'язком роз'яснювати учасникам судового процесу їх права і обов'язки, навіть якщо це пов'язано міркуваннями процесуальної економії.

Авторський колектив:

Максим Серета, аспірант кафедри загальнотеоретичних і державно-правових наук НаУКМА.

Валерія Рибак, координатор напрямку громадського контролю «ОЗОН» Центру Громадянських Свобод

Верстка та дизайн: *Михайло Федюшак*

public monitoring **Група громадського спостереження «ОЗОН»** – добровільне об'єднання активних громадян – передусім громадських активістів, юристів, журналістів, які усвідомлюють важливість якісного громадського контролю за державними органами, а також за ключовими процесами, які відбуваються на лінії зіткнення суспільства та держави або людини та держави, зокрема, під час мирних зібрань, судових процесів та діяльності органів місцевого самоврядування. За результатами спостережень «ОЗОНівці» оприлюднюють висновки та рекомендації. Громадські спостерігачі – незалежна сторона, вони завжди залишаються поза межами процесу. Детальнішу інформацію можна отримати на сторінці «ОЗОН» www.facebook.com/OZON.monitoring або на сайті <http://ozonmonitoring.com/> Контактна пошта: ozon.monitoring@gmail.com

Центр Громадянських Свобод (ЦГС) створений у 2007 році для утвердження прав людини та поваги до людської гідності в Україні та незалежних державах, які утворилися після розпаду СРСР. ЦГС здійснює моніторинг та аналіз законопроектів на відповідність стандартам прав людини, провадить громадський контроль над діями правоохоронних органів, судів та місцевої влади, над розслідуванням злочинів, вчинених під час Євромайдану, займається документуванням політичних переслідувань в тимчасово окупованого Криму, порушеннями прав людини та воєнних злочинів на Донбасі, просвітництвом у сфері прав людини та демократії, програмами міжнародної солідарності тощо. У січні 2013 року організація започаткувала групу громадського спостереження «ОЗОН» для створення системи громадського контролю, доступної для кожного громадянина. Детальнішу інформацію можна отримати на сторінці ЦГС <https://www.facebook.com/ccl.org.ua> або на сайті <http://ccl.org.ua/> Контактна пошта: ccl.org.ua@gmail.com

Таблиця аналізованих судових рішень

№	Суд	Основні позовні вимоги	Рішення	Посилання
1	Дніпропетровський окружний адміністративний суд	Визнати звільнення незаконним, поновити на посаді	Відмовити у задоволенні позову	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/41979322
2	Дніпропетровський окружний адміністративний суд	Скасувати висновок про результати перевірки, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/54163445
3	Дніпропетровський окружний адміністративний суд	Скасувати висновок про результати перевірки, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/54710799
4	Дніпропетровський окружний адміністративний суд	Визнати протиправним розпорядження, поновити на посаді	Задовольнити частково	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/52568122
5	Дніпропетровський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/55836687
6	Індустріальний районний суд м. Дніпропетровська	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Відмовити у задоволенні позову	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/45553943
7	Дніпропетровський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Зупинити провадження у справі	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/44677608
8	Дніпропетровський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Зупинити провадження у справі	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/50899307
9	Дніпропетровський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Зупинити провадження у справі	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/41647551
10	Дніпропетровський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Зупинити провадження у справі	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/43842719
11	Дніпропетровський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Зупинити провадження у справі	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/43303345
12	Дніпропетровський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Зупинити провадження у справі	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/52194929
13	Дніпропетровський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Зупинити провадження у справі	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/43842712
14	Дніпропетровський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Зупинити провадження у справі	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/43470754
15	Дніпропетровський окружний	Скасувати наказ про звільнення, поновити	Зупинити провадження у	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/44

	адміністративний суд	на посаді	справі	120377
16	Дніпропетровський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Зупинити провадження у справі	http://www.reyestr.gov.ua/Review/44178100
17	Дніпропетровський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Зупинити провадження у справі	http://www.reyestr.gov.ua/Review/44178093
18	Дніпропетровський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Зупинити провадження у справі	http://www.reyestr.gov.ua/Review/44178235
19	Дніпропетровський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Зупинити провадження у справі	http://www.reyestr.gov.ua/Review/44178224
20	Дніпропетровський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Зупинити провадження у справі	http://www.reyestr.gov.ua/Review/47601227
21	Дніпропетровський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Зупинити провадження у справі	http://www.reyestr.gov.ua/Review/52802256
22	Дніпропетровський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Зупинити провадження у справі	http://www.reyestr.gov.ua/Review/54872960
23	Дніпропетровський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Зупинити провадження у справі	http://www.reyestr.gov.ua/Review/54513372
24	Бабушкінський районний суд м. Дніпропетровська	Скасувати рішення про затвердження особи на посаді першого заступника міського голови	Відмовити у задоволенні позову	http://www.reyestr.gov.ua/Review/43202962
25	Держинський районний суд м. Кривого Рогу Дніпропетровської області	Скасувати розпорядження міського голови «Про початок проведення перевірки відповідно до Закону України «Про очищення влади»	Відмовити у задоволенні позову	http://www.reyestr.gov.ua/Review/54905478
26	Дніпропетровський окружний адміністративний суд	Зобов'язати прокуратуру провести перевірку посадових осіб Дніпропетровської міської ради та встановити осіб, що підпадають під дію Закону України «Про очищення влади»	Задовольнити позов	http://www.reyestr.gov.ua/Review/53572813
27	Індустріальний суд м. Дніпропетровська	Визнати недостовірною інформацію про підпадіння особи під	Задовольнити позов	http://www.reyestr.gov.ua/Review/53259666

		критерії люстрації		
28	Індустріальний суд м. Дніпропетровська	Визнати недостовірно інформацію про підпадиння особи під критерії люстрації	Задовольнити позов	http://www.reyestr.gov.ua/Review/53259664
29	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Зупинити провадження у справі	http://www.reyestr.gov.ua/Review/42206897
30	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Відмовити у задоволенні позову	http://www.reyestr.gov.ua/Review/42293462
31	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ Генерального прокурора України	Відмовити у задоволенні позову	http://www.reyestr.gov.ua/Review/42708061
32	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.gov.ua/Review/43010179
33	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.gov.ua/Review/43288520
34	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати висновок за результатами перевірки та наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.gov.ua/Review/43662635
35	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати висновок за результатами перевірки	Відмовити у задоволенні позову	http://www.reyestr.gov.ua/Review/43313100
36	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.gov.ua/Review/43381458
37	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати висновок за результатами перевірки та наказ про звільнення	Відмовити у задоволенні позову	http://www.reyestr.gov.ua/Review/43457260
38	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.gov.ua/Review/43525815
39	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати висновок за результатами перевірки та наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.gov.ua/Review/43457199
40	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.gov.ua/Review/43525737
41	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.gov.ua/Review/43637220
42	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати висновок за результатами перевірки та наказ про	Відмовити у задоволенні позову	http://www.reyestr.gov.ua/Review/44094810

		звільнення, поновити на посаді		
43	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати висновок за результатами перевірки та наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/44288371
44	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/44262682
45	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/45030276
46	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Зупинити провадження у справі	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/44704061
47	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/44871808
48	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати висновок про результати проведення перевірки	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/54631096
49	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати висновок про результати проведення перевірки	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/54129664
50	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Зупинити провадження у справі	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/53966402
51	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Зупинити провадження у справі	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/53966421
52	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Зупинити провадження у справі	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/52248692
53	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Зупинити провадження у справі	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/52248753
54	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Зупинити провадження у справі	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/52248755
55	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/51777288
56	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати висновок за результатами перевірки та наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/51528204
57	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати висновок за результатами перевірки та наказ про звільнення, поновити	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/45030160

		на посаді		
58	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати висновок за результатами перевірки та наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/45398208
59	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати висновок за результатами перевірки та наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити частково (висновок визнаний незаконним частково)	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/45454297
60	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати висновок за результатами перевірки та наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити частково (висновок визнаний незаконним частково)	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/46052011
61	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/46634768
62	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/46634828
63	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/46634955
64	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/46452696
65	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати висновок за результатами перевірки та наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/49148656
66	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Зупинити провадження у справі	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/46477014
67	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати висновок про результати проведення перевірки	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/46793298
68	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Зупинити провадження у справі	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/47168904
69	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Зупинити провадження у справі	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/47021664
70	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати висновок про результати проведення перевірки	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/48538040
71	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/47

		на посаді		762911
72	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/47762914
73	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/47763045
74	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати висновок про результати проведення перевірки	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/47605395
75	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/47904729
76	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати висновок за результатами перевірки та наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити частково	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/48068650
77	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати висновок за результатами перевірки та наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити частково	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/48057299
78	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати наказ про звільнення, поновити на посаді	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/48057660
79	Сумський окружний адміністративний суд	Скасувати висновок про результати проведення перевірки	Задовольнити позов	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/50904518
80	Сумський окружний адміністративний суд	Визнати недійсним висновок про результати проведення перевірки	Відмовити у задоволенні позову	http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/51860017